

Uittreksel uit het notulenboek
College van burgemeester en schepenen 8750 Wingene
Zitting van maandag 15 mei 2023

Aanwezig: Lieven Huys, Burgemeester
Hedwig Kerckhove, Brecht Warnez, Ann Measure, Jens Danneels,
Schepenen
Jurgen Mestdagh, Algemeen directeur

Verontschuldigd: Tom Braet, Voorzitter Bijzonder Comité Sociale Dienst

Afwezig: /

Het college,
In besloten zitting,

GRUP Ventilus: voorontwerp RUP - advisering

Aanleiding en voorgeschiedenis

Om de klimaatdoelstellingen te realiseren en naar een CO2-neutrale samenleving te evolueren, zal het aandeel hernieuwbare energie, op het land en in de zee, sterk toenemen. Op het land en dus ook in West-Vlaanderen zullen nieuwe zonnepanelen en windmolens geïnstalleerd worden die elektriciteit produceren. Op de Noordzee komen er nieuwe offshore windmolens bij en wordt een nieuwe onderzeese verbinding met het Verenigd Koninkrijk verwacht. Die gigantische hoeveelheid elektriciteit moet vanop de Noordzee naar de elektriciteitsverbruikers worden getransporteerd.

Vooraleer dit project vergunbaar is, is er een bestemmingswijziging nodig via een Gewestelijk Ruimtelijk Uitvoeringsplan (GRUP). Het GRUP bevindt zich op vandaag in de fase voorontwerp-RUP. Het gemeentebestuur ontving op 19/04/2023 een adviesvraag en uitnodiging tot aanwezigheid op de plenaire vergadering op 22/05/2023.

Feiten, context en argumentatie

Ontwerp planvormingsfase

Voor het verdere verloop werden vijf hoofdalternatieven omschreven in de scopingnota:

- Hoofdalternatief via E403
- Hoofdalternatief via Koksijde
- Hoofdalternatief 'parallel met Stevin en Horta-Avelgem'
- Hoofdalternatief via de E40
- Hoofdalternatief via Eeklo-Aalter-Tielt

Na afronding van de scopingfase is het onderzoek omtrent de alternatieven ten gronde opgestart, met name een milieueffectenonderzoek op planniveau, een maatschappelijke kosten-batenanalyse en een ruimtelijk veiligheidsrapport.

- Milieueffectrapportage: In het voorontwerp-GRUP is in bijlage V een eerste milieubeoordeling opgenomen. De resultaten van deze beoordeling zijn verwerkt in het voorliggende voorontwerp. Daarnaast maakt het Team MER van het Departement Omgeving deel uit van het planteam.
- Veiligheidsrapportage: Voor voorliggende GRUP is een ruimtelijk veiligheidsrapport in opmaak. Een ontwerpversie is terug te vinden in bijlage VI.
- Maatschappelijke kosten-baten analyse: Het doel van een maatschappelijke kosten-baten analyse is om te achterhalen of het vanuit het standpunt van de maatschappij verantwoord is om schaarse middelen aan het investeringproject te besteden. Een MKBA geeft daarbij een antwoord op de vraag of het alternatief maatschappelijk een "goede koop" is. Indien er, zoals in dit geval, meerdere projectalternatieven zijn, kan de MKBA ook gebruikt worden om te bepalen welke van de alternatieven het meest voordelig is. Het eigene aan het instrument is dat de effecten van een alternatief in geldtermen gewaardeerd worden.

Daar waar een bovengrondse verbinding gebundeld wordt met een lijninfrastructuur (van Vlaams niveau) is bij het begin van stap 1 nog geen lijntracé bepaald. Voor deze zones werd een corridor afgebakend rondom de lijninfrastructuur waarbinnen dan, bij de start van stap 2, zou gezocht worden naar relevante lijntracés. Ook voor de zones waar de nieuwe bovengrondse verbinding cross country zou verlopen, werd een voldoende brede corridor afgebakend.

In stap 1 is onderzocht of er zicht in verschillende onderzoekszones kwetsbare zones en/of locaties bevinden waar (aanzienlijk) negatieve effecten kunnen optreden bij uitvoering van het planvoornemen. Op basis van dit kwetsbaarheidsonderzoek is het mogelijk dat bepaalde alternatieven of corridors als te kwetsbaar worden beoordeeld, waardoor ze niet verder meegenomen werden naar stap 2.

In stap 2 werden, op basis van de resultaten uit stap 1, een aantal werktracés samengesteld. De redelijke alternatieven werden verder onderworpen aan een analyse van de milieueffecten en een maatschappelijke kosten-baten analyse.

In stap 3 werden de beoordelingen en vaststellingen uit stap 2 gesynthetiseerd met implementatie van ruimtelijk vertaalbare maatregelen in het GRUP. Zodoende werd tot het finale planvoorstel gekomen.

Voor gemeente Wingene resulteert dit in een bovengrondse bundeling met de E403 tussen Torhout en Izegem. Vanaf het opstijgpunt aan de Torhoutsestraat wordt doorgestoken naar de E403, die aan oostelijke zijde wordt gevolgd tot aan het opstijgpunt Izegem - Noord ter hoogte van de N36 in Izegem. Deze nieuwe bovengrondse hoogspanningsverbinding die gebundeld wordt met de E403 wordt op het verordenend grafisch plan aangeduid als hoogspanningsverbinding.

Tot het op- en afrittencomplex Izegem wordt er voorzien in een strakke bundeling met de E403 op grondgebied van Oostkamp, Lichtervelde, Wingene, Ardoeie en Izegem, waarbij de nieuwe lijn in de onmiddellijke nabijheid, parallel met de weginfrastructuur zal worden geplaatst.

Indien de hoogspanningsverbinding zichtbaar is vanaf een stads- of dorpskern wordt dit als storende horizonvervuiling ervaren. Het gericht aanplanten van bosgroepen op welgekozen locaties kan de visuele verstoring sterk verminderen. Op middelgrote afstand wordt ingezet op het camoufleren van de kop van de mast vanuit de beleving van de waarnemer. Dit betekent dat de afstand tussen beplanting en de waarnemer zodanig is dat het bovenste gedeelte van de mast niet zichtbaar is vanop ooghoogte. Bij het inplanten van bomen op grotere afstanden is het van belang dat het op een grotere schaal gebeurt en met voorkeur langs wegen, waterlopen en perceelgrenzen.

Gelet op het belang van afstand en het belang van zeer gedifferentieerde en gebiedsspecifieke benadering, wordt met voorliggend GRUP geen buffer langsheen de hoogspanningsmasten verordenend aangeduid. Wel worden inrichtingsprincipes verordenend vastgelegd en dient in een inrichtingsstudie (onder meer) aangetoond te worden hoe de visuele en landschappelijke inpassing van de hoogspanningsverbinding zal gebeuren.

De nieuwe bovengrondse cross-country verbinding kent een zo strak en rechtlijnig mogelijk verloop, hoofdzakelijk een strakke bundeling met de E403, doorkruist geen oude waardevolle bossen en bevindt zich niet in een zone met een verhoogd aanvaringsrisico. Hierdoor wordt de impact ten aanzien van biotoopverlies, versnippering, het landschapsbeeld en de ruimtelijke structuur algemeen als verwaarloosbaar tot beperkt negatief beoordeeld. Ook kruist de nieuwe verbinding hoofdzakelijk een landschappelijk minder waardevol gebied, waar de ruimtebeleving reeds verstoord is. Er bevinden zich plaatselijk wel vrij veel woningen binnen een dominante kijkafstand (echter zullen deze niet allen een rechtstreeks zicht op de nieuwe verbinding hebben). Door realisatie van het planvoornemen zullen een aantal woningen wel binnen de magneetveldcontour gelegen zijn waar dit momenteel niet het geval is. Het betreft circa 191 woningen (en circa 13 onbebouwde percelen) ten gevolge van de 380kV verbinding.

Procesverloop

Het GRUP bevindt zich op vandaag in de fase voorontwerp-RUP. Het gemeentebestuur ontving op 19/04/2023 een adviesvraag en uitnodiging tot aanwezigheid op de plenaire vergadering op 22/05/2023. Dit conform VCRO art. 2.2.9.

Uiterlijk op de plenaire vergadering kan advies worden uitgebracht.

De vertegenwoordiger(s) van het gemeentebestuur dienen gemandateerd te zijn voor het innemen van een standpunt tijdens de vergadering.

De plenaire vergadering wordt opgedeeld in twee delen:

- 9u-12u30: Aanlandingslocatie tot het tweede opstijgpunt in het zuiden van de Moubekvallei (op het grondgebied van gemeenten Brugge, Blankenberg, Zuienkerke, Jabbeke, Zedelgem, Torhout en Oostkamp) + het ondergronds brengen van 150kV-verbindingen (op het grondgebied van gemeenten Oostende, Bredene, Brugge, Zuienkerke, De Haan en Jabbeke) + op te heffen lijnen (op het grondgebied van gemeenten Oostende, Brugge, Oudenburg, Zuienkerke, Bredene, De Haan en Jabbeke)
- 13u30-17u: Vanaf het tweede opstijgpunt tot het hoogspanningsstation in Avelgem (op het grondgebied van gemeenten Oostkamp, Lichtervelde, Wingene, Ardoorie, Izegem, Lendeledede, Harelbeke, Waregem, Deerlijk, Anzegem, Zwevegem en Avelgem).

Advisering

In antwoord op de uitnodiging voor de plenaire vergadering wordt hieronder het advies namens het gemeentebestuur Wingene opgemaakt. De gemandateerde van het gemeentebestuur, aangeduid conform het collegebesluit dd. 08/05/2023, zal aanwezig zijn op de plenaire vergadering.

Het gemeentebestuur wenst in antwoord op de ontvangen adviesvraag over het voorontwerp GRUP Ventilus haar advies op te bouwen in drie ordenen.

In **primaire orde** stelt het gemeentebestuur vast dat het voorliggende voorontwerp GRUP uitsluitend uitgaat van de technologische mogelijkheden zoals ze op vandaag beschikbaar zijn. Dit zowel voor wat betreft de gevoerde motivering inzake afweging binnen het alternatievenonderzoek (bovengrondse verbinding wordt in versie 2 van de scopingnota als

referentietechnologie beschouwd), alsook bij het grafisch plan en de stedenbouwkundige voorschriften voor het planvoorstel. Het gemeentebestuur Wingene blijft vragende partij om de mogelijkheden voor een veel ruimer tot integraal ondergronds alternatief binnen dit GRUP op te nemen, voor het geval de technologische vooruitgang en ontwikkelingen binnen de termijn van het plannings- en vergunningetraject in dit dossier dit zouden toelaten. We verwijzen daarbij onder andere naar de inspanningen die door Energy Vlle worden geleverd op het vlak van innovatieve oplossingen voor ondergrondse hoogspanningsleidingen.

Het gemeentebestuur Wingene stelt zich evenwel ernstig de vraag in welke mate het voorliggend planvoorstel ruimte biedt voor, zo niet rekening houdt met, dergelijke technologische vooruitgang en zodoende als toekomstbestendig kan worden bevonden. Zo maakt het planvoorstel op vandaag een expliciet onderscheid tussen Art. 6 Leidingstraat en Art. 7 Hoogspanningsleiding. Het eerste biedt uitdrukkelijk de omstandigheden voor de aanleg van een ondergronds tracé, terwijl artikel 7 hetzelfde doet voor een bovengronds traject van de hoogspanningsleidingen. Het bovengrondse karakter wordt dan wel letterlijk tussen haakjes gezet bij de toelichting van de voorschriften van artikel 7 - al dan niet om bewust de perceptie van enige ondergrondse alternatieven te behouden - de voorschriften zijn in vergelijking met artikel 6 veel minder uitgewerkt in functie van toekomstige ondergrondse alternatieven. In welke mate laten de bij artikel 7 opgenomen bepalingen over met name inrichting, bodem en waterbeheer een ondergronds alternatief in de toekomst toe? Het gemeentebestuur gaat ervan uit dat het huidige planningsinitiatief niet uitsluitend doorlopen wordt om op de korte termijn, maar ook op de langere termijn een antwoord te bieden op de energievraagstukken waarmee we geconfronteerd worden. Loopt het planvoorstel dan niet het risico te beperkend te zijn, rekening houdend met de technologische ontwikkelingen die er op korte tot middellange termijn zitten aan te komen? Vandaag een GRUP opmaken dat binnen enkele jaren dient te worden herzien of dode letter blijft zou zonde zijn van tijd en middelen.

In **secundaire orde** wenst het gemeentebestuur in te gaan op de (lokale) bezorgdheden en vragen over het planvoorstel. Het is in het voorgaand proces op dit voorontwerp GRUP meermaals aan bod gekomen, als lokaal bestuur zitten wij met veel vragen. Hoewel het planvoorstel ons een duidelijker beeld geeft van het door de Vlaamse Regering aangeduide voorkeurstraject, blijven veel van onze vragen in dit voorontwerp onbeantwoord:

- De effectieve ruimtelijke impact op het gemeentelijk grondgebied blijft uiterst onduidelijk. Het voorkeurstracé is alvast gekend, maar het aantal masten op het gemeentelijk grondgebied alsook de van toepassing zijnde types/klassen, zoals ze worden beschreven in de scopingnota, en de concrete mastlocaties zijn nog steeds niet gekend. Zodoende blijven wij inzicht ontbreken over het aantal landbouwpercelen en eigenaren die getroffen zullen worden door de oprichting van enige infrastructuur. Reeds in de startnota en ook tijdens de Q&A op 8/05/2023 werd verwezen naar het feit dat deze technische uitwerking geen onderdeel kan uitmaken van de voorliggende GRUP-procedure maar duidelijk moet worden uit de omgevingsvergunningsaanvraag die, nota bene op basis van dit GRUP, door Elia zal moeten worden aangevraagd. Vanuit een louter planologisch-procedureel oogpunt kunnen we dit enigszins begrijpen. Het gemeentebestuur acht het evenwel onbegrijpelijk dat bij een dergelijk grootschalig dossier als Ventilus, met een dermate noemenswaardige impact op het West-Vlaamse landschap en haar bevolking, op vandaag geen enkele bijkomende duidelijkheid kan worden geboden over de ruimtelijke impact op een gedetailleerd planniveau. Het is immers nogal evident dat dergelijke elementen zeer bepalend zijn voor de impact die de hoogspanningslijnen op hun omgeving zullen hebben. Zodoende stellen zich belangrijke vragen op ruimtelijk vlak, aangaande de milieueffecten en de invloed op de resterende gebruiksmogelijkheden van percelen. Uitgaande van het zorgvuldigheids- en het rechtszekerheidsbeginsel dient er op het ruimtelijk planningsniveau reeds een antwoord en oplossing geboden worden voor die vragen en onduidelijkheden die op het ogenblik van het opmaken van het plan gekend zijn. Daarenboven wordt het GRUP Ventilus uitsluitend opgemaakt in functie van de realisatie van deze specifieke hoogspanningsverbinding en haar noodzakelijke constructies. Het is dus niet zo dat,

na definitieve goedkeuring van het GRUP, een breed gamma aan opties en invullingen beschikbaar zullen zijn.

- Eveneens gerelateerd aan de op vandaag blijvende onduidelijke impact op perceel niveau wordt in de lijst met standaardmaatregelen – rubriek Mens-ruimtelijke aspecten gesteld dat “De hoogspanningslijnen en- masten worden in functie van de landbouwactiviteiten hoger ontworpen dan wettelijk minimaal vereist. Boven landbouwgrond wordt bij het bepalen van de hoogte van luchtlijnen rekening gehouden met de hoogte van moderne landbouwmachines.”. Dient hierbij te worden begrepen dat, binnen het kader van de omgevingsvergunningaanvraag, Elia in overleg zal treden met elke individuele eigenaar en/of grondgebruiker ter overweging van de noodzakelijke minimale vrije hoogte? De voorschriften blijven in die zin uitermate vaag, zowel wat betreft de technische aspecten van de constructies, als de verantwoordelijkheden/bevoegdheden tot afstemming met het landgebruik.
- Art. 7 wordt aangeduid als een overdruk die geen eigen bestemmingscategorie omvat, maar daarentegen de bestemmingscategorie van de grondkleur volgt, waarbij de oorspronkelijke/onderliggende bestemming ten uitvoering mogelijk blijft. Voor Wingene komt dit grotendeels, zo niet voor alle getroffen percelen, neer op een te behouden agrarische bestemming conform het Gewestplan Roeselare-Tielt. In artikel 7.1. ‘Bepalingen over de bestemming’ wordt dit verder uitgeschreven als “De in grondkleur aangegeven bestemming is van toepassing voor zover de aanleg, de exploitatie en wijzigingen van de bestaande hoogspanningsleiding niet in het gedrang worden gebracht”. De goede verstaander kan voor wat betreft de mastlocaties hier makkelijk een bestemmingswijziging in lezen zonder dat het expliciet als bestemmingswijziging wordt opgenomen in het planvoorstel. Dit in tegenstelling tot de verschillende opstijppunten, die een herbestemming naar zone voor gemeenschapsvoorzieningen ondergaan. In welke mate kan de inname van een agrarisch gebied zomaar, zonder de concreet te wijzigen bestemmingszones op te nemen binnen het grafisch plan? Temeer de getroffen percelen aangeduid zijn als herbevestigd agrarisch gebied (HAG) waartoe binnen het kader van omzendbrief RO/2010/01/ bijkomende compensatie in functie van de ruimtebalans dient te worden voorzien in het geval een bestemmingswijziging wordt doorgevoerd. Behoudens vergissing ontbreekt een navenant compensatievoorstel binnen het voorliggend planvoorstel.
- In de scoping- en toelichtingsnota wordt voor de bovengrondse bundeling met de E403 tussen Torhout en Izegem verwezen naar een aantal inrichtingsprincipes en randvoorwaarden om een geschikte landschappelijke inkleding te realiseren. Concrete zoneringen worden niet planologisch opgenomen. Wel worden inrichtingsprincipes verordenend vastgelegd en dient een inrichtingsstudie aan te tonen hoe de visuele en landschappelijke inpassing van de hoogspanningsverbinding zal gebeuren. Zo wordt ook voor dit aspect de hete aardappel doorgestuurd naar het niveau van de omgevingsvergunning. De verordenende inrichtingsprincipes waarvan sprake, beperken zich bovendien slechts tot het benoemen van een “maximale landschappelijke integratie in de omgeving” en “een doordachte inplanting van de masten met het oog op [...] het maximaal beperken van de hinder”. Het gemeentebestuur Wingene is van oordeel dat deze te beperkt en niet concreet genoeg zijn om een gepaste landschappelijke inkleding/buffering te verzekeren. Daarnaast dient ook te worden vastgesteld dat de opmaak van een inrichtingsstudie met landschapsontwerp slechts opgenomen wordt bij de toelichting van het verordenende voorschrift, niet bij het voorschrift an sich.
- Op basis van de eerste resultaten uit de plan-MER, de MKBA en het RVR werd het planvoorstel uitgewerkt en werden de noodzakelijke (ruimtelijk) vertaalbare maatregelen ingepast in het GRUP. Binnen het ontwerp plan-MER wordt bij de discipline Mens-Gezondheid aangegeven dat door de realisatie van het planvoornemen een aantal nieuwe woningen en onbebouwde percelen binnen de 0,4µT contour gelegen zijn waar dit momenteel niet het geval is. Wordt in deze

uitsluitend rekening gehouden met woningen, of eveneens met landbouwbedrijven en hun respectievelijke bedrijfsgebouwen?

- In het ontwerp plan-MER wordt onder 8.12.2. gesteld dat er voor de discipline Mensgezondheid geen milderende maatregelen noodzakelijk worden geacht. Het gemeentebestuur Wingene betreurt uitdrukkelijk deze stelling en verzoekt om in sterke mate uit te gaan van het voorzorgsprincipe. Dit principe wordt eveneens benoemt in de MKBA, wat betreffende dit aspect het ontwerp plan-MER tegenspreekt. In de MKBA wordt aangegeven dat een sensitiviteitsanalyse wordt uitgevoerd. Hoe moet dit concreet worden begrepen? Is dit reeds uitgevoerd, zo niet wat is de concrete timing hiervan en op welke manier zal dit verder worden meegenomen in de nog te doorlopen procedurele stappen?

Daarnaast wijst het gemeentebestuur op haar op de startnota overgemaakte bemerking op de aangaande het vaststellen van de impact en effecten van de elektrische en elektromagnetische velden en het bepalen van de 0,4 µT-contour. Het is bekend dat de sterkte van deze velden afneemt naarmate men zich verder van de infrastructuur komt te bevinden. Evenzeer hebben de hoogte van de luchtlijnen, de wijze waarop diverse kabels gepositioneerd worden op de masten, het type/klasse van de masten en de mastlocaties een invloed. Op welke manier werd hiermee rekening gehouden bij het ontwerp plan-MER?

In **tertiaire orde** verwijst het gemeentebestuur Wingene naar de 4 sporen die door de Vlaamse Regering werden onderschreven bij de doorstart van het GRUP Ventilus (Ministerraad van 18/11/2022) als ondersteunende en flankerende maatregelen: 1) kader in functie van elektromagnetische straling; 2) verruimde compensatiemaatregelen voor bewoners en (landbouw)bedrijven; 3) gemeenschapsfonds en landschapsintegratie; 4) versneld ondergronds brengen van bestaande hoogspanningsleidingen. Het gemeentebestuur Wingene wenst te benadrukken dat het van cruciaal belang is dat deze een verdere uitwerking en implementatie kennen. Voor het gemeentebestuur kan er geen sprake zijn van een definitief vastgesteld GRUP als daarvoor geen definitief vastgestelde flankerende maatregelen zijn vastgelegd conform de beslissing van de Vlaamse Regering dd. 18/11/2022. Wij zijn dan ook van mening dat deze maatregelen een *conditio sine qua non* vormen voor het verderzetten van de procedure tot opmaak van het GRUP.

Op basis van alle hierboven aangebrachte elementen is het aangewezen om een algemeen **ongunstig** advies uit te brengen.

Bevoegdheid en juridische grond

- de Vlaamse codex ruimtelijke ordening (VCRO) van 15 mei 2009, in het bijzonder de artikel 2.2.9.
- Besluit van het college van burgemeester en schepenen van 24 juni 2019 inzake Gewestelijk RUP Ventilus: procesnota en startnota – adviesverlening

Bijlagen

- Toelichtingsnota
- Toelichtingsnota kaarten
- Stedenbouwkundige voorschriften
- Scopingnota 2
- Scopingnota bijlage 1-kaarten
- Scopingnota bijlage 2-9

- Ruimtelijk Veiligheidsrapport
- Register plancompensaties
- Procesnota
- Plan MER - ontwerp
- Plan MER - stap 2 van het onderzoek - kaartenbundel deel 1
- Plan MER - stap 2 van het onderzoek - kaartenbundel deel 2
- Plan MER - stap 1 van het onderzoek - kaartenbundel
- Plan MER - ontwerp
- Grafisch plan
- Ontwerp van maatschappelijke kosten-baten analyse

Alle documenten kunnen worden geraadpleegd via het digitale uitwisselingsplatform voor digitale stedenbouwkundige informatie (DSI): <https://dsi.omgeving.vlaanderen.be/fiche-detail/41208c70-6a2c-45d0-91f1-3182485a52ac>

Besluit:

Artikel 1

Het college van burgemeester en schepenen neemt kennis van de adviesvraag over het voorontwerp van het gewestelijk RUP Ventilus.

Artikel 2

Het college van burgemeester en schepenen formuleert een ongunstig advies over het voorontwerp van het gewestelijk RUP Ventilus.

Artikel 3

Het college van burgemeester en schepenen besluit het advies over te maken via DSI.

Artikel 4

Het college van burgemeester en schepenen besluit deel te nemen aan de plenaire vergadering over het voorontwerp RUP.

Aldus vastgesteld in zitting van maandag 15 mei 2023,

Namens het College, getekend:

De Secretaris,
Jurgen Mestdagh
Algemeen directeur

De Voorzitter,
Lieven Huys
Burgemeester

Voor éénsluitend afschrift digitaal ondertekend,

De Algemeen directeur,
Jurgen Mestdagh

De Burgemeester,
Lieven Huys